

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку
та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГДАНСЬКА Юлія Валентинівна

УДК 657.44:336.67:658.15

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Юлія ГДАНСЬКА

Науковий керівник

Малюга Наталія Михайлівна

доктор економічних наук, професор

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент:

завідувач кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету, к.е.н.,
проф. Дема Дмитро Іванович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту: допустити до захисту

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
№ ____ від __ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) ГДАНСЬКА Юлія Валентинівна захистив(ла) кваліфікаційну роботу з
оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

АНОТАЦІЯ

Гданська Ю. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами в торгівельних підприємствах. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку та аналізу фінансових результатів торгівельних підприємств. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності підприємств для вдосконалення системи бухгалтерського обліку та аналізу, а також при розробці навчальних матеріалів у сфері обліку і оподаткування.

Ключові слова: фінансові результати, бухгалтерський облік, аналіз управління, торгівельне підприємство.

ABSTRACT

Gdanska Yu. V. Accounting and analytical support for financial results management in commercial enterprises. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of master in the specialty 071 «Accounting and taxation». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work is devoted to the study of theoretical, methodological and practical aspects of the organization of accounting and analysis of financial results in commercial enterprises. The results of the study can be used in the practical activities of enterprises to improve the accounting and analysis system, as well as in the development of educational materials in the field of accounting and taxation.

Keywords: financial results, accounting, management analysis, commercial enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП		3
Розділ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	8
1.1.	Фінансові результати як об’єкт обліку, аналізу та аудиту	8
1.2.	Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління торгівельними підприємствами ...	12
1.3.	Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану торговельних підприємств	14
Розділ 2.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	22
2.1.	Організація та методика облікового процесу формування фінансових результатів на підприємствах	22
2.2.	Удосконалення облікового процесу управління фінансовими результатами підприємств	26
Розділ 3.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	30
3.1.	Система аналізу фінансових результатів як інструмент управлінських рішень	30
3.2.	Моделювання системи аудиту фінансових результатів на підприємстві	35
3.3.	Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємств	39
ВИСНОВКИ.....		44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		46
ДОДАТКИ.....		51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Процес здійснення господарської діяльності будь-якого підприємства вимагає ефективного поєднання численних організаційних, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Якість виготовленої продукції, продуктивність праці та рівень собівартості безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності підприємства. У показнику доходів від реалізації продукції закладені всі аспекти функціонування підприємства: технології та організація виробництва, а також системи аналізу, внутрішнього і зовнішнього управління та специфіка діяльності економічних суб'єктів.

Сьогодні немає жодної організації чи підприємства, які б не прагнули досягти позитивного фінансового результату, тобто отримати дохід і максимальний прибуток. Усі сучасні підприємства займаються виробництвом продукції, наданням послуг і виконанням робіт, створюючи товари, які реалізуються на ринку збуту, що, в свою чергу, забезпечує отримання доходу. Тому ця тема є надзвичайно актуальною, адже спрямування на досягнення фінансових результатів є основною метою діяльності кожного суб'єкта господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою цієї кваліфікаційної роботи є розробка загальнотеоретичних основ фінансових результатів та системи їх обліково-аналітичного забезпечення з метою прийняття управлінських рішень.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні *завдання*:

- ✓ дослідити економічну сутність фінансових результатів як об'єкта обліку, аналізу та аудиту;
- ✓ визначити порядок організації та методики облікового процесу формування фінансових результатів на підприємствах;
- ✓ здійснити оцінку господарської діяльності та економічного стану торговельних підприємств;

- ✓ охарактеризувати систему аналізу фінансових результатів торгівельних підприємств;
- ✓ здійснити моделювання системи аудиту фінансових результатів на підприємстві;
- ✓ дослідити сучасний стан обліку амортизації необоротних активів бюджетних установ;
- ✓ оцінити ефективність використання основних засобів та провести аналіз існуючої амортизаційної політики.
- ✓ визначити та обґрунтувати перспективні напрямки удосконалення облікового процесу управління фінансовими результатами підприємств.

Об'єктом дослідження є вплив фінансових результатів підприємства на обліково-аналітичне забезпечення підприємства. *Предметом дослідження* – сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів щодо формування системи обліку та конторою фінансових результатів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціалізовані методи пізнання. При розгляді еволюції поняття прибутку застосовано історичний та системний підходи. Дослідження теоретичних і методичних аспектів обліку доходів і витрат підприємства проведено із залученням методів індукції та дедукції; порівняння – для аналізу даних балансу та звіту про фінансові результати в динаміці; абсолютних і відносних величин – для глибокого усвідомлення сутності та причин відхилень; горизонтального і вертикального аналізів – для визначення внеску кожного показника в загальний результат з часом. Завдяки аналізу та синтезу було розроблено рекомендації щодо вдосконалення проведення аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства.

Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність підприємства, його статут, нормативно-правові акти щодо обліково-аналітичного забезпечення фінансових результатів, офіційна статистична інформація, дані з Інтернету,

навчальна економічна література та наукові праці вітчизняних вчених-економістів. Ці джерела забезпечили комплексність та обґрунтованість отриманих результатів.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Наукова новизна проведеного дослідження лежить у площині впливу фінансових результатів на формування системи обліку та контролю за господарською діяльністю та стратегічним розвитком підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені рекомендації щодо методики обліково-аналітичного забезпечення фінансових результатів, які можна застосовувати на торгівельних підприємствах та під час прийняття конкретних стратегічних управлінських рішень.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. За результатами дослідження, що здійснені в межах кваліфікаційної роботи було опубліковано тези у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Результати даної кваліфікаційної роботи розміщено на 51 аркушах. Робота містить вступ, три розділи, загальні висновки, список використаних джерел (40 найменувань). Ілюстрації представлені 6 таблицями і 11 рисунками.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Фінансові результати як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Функціонування будь-якого господарюючого суб'єкта в умовах динамічного ринкового середовища в значній мірі залежить від його здатності генерувати достатній рівень прибутку. Саме тому аналіз чистого прибутку відіграє ключову роль у системі економічного аналізу, оскільки служить індикатором досягнення основної мети діяльності підприємства. В нормативних актах України отримання прибутку визначається як головна мета функціонування підприємств.

Згідно з НП(С)БО 1, фінансовим результатом можна вважати прибуток – як суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати та збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат [25].

Реалії сьогодення свідчать, що в сучасних умовах функціонування ринкової економіки позитивний фінансовий результат діяльності лісогосподарських підприємств виступає основною метою бізнесу. Фінансовий результат роботи лісогосподарських підприємств як одна з основних категорій економіки може виступати у двох формах – прибутку або збитку, взаємозв'язок яких представлено на рис. 1.1 [24].

Рис. 1.1. Форми фінансового результату діяльності підприємства

Джерело: розроблено автором за джерелом [24]

Моніторинг фінансових результатів торгівельних підприємств реалізується через дворівневу систему. На першому рівні формуються завдання з вибору об'єкта моніторингу, визначення системи економічних показників та збору даних. На другому рівні проводиться обробка цих даних та аналіз факторів, які впливають на об'єкт.

Система моніторингу фінансових результатів базується на загальній моделі фінансового результату, що враховує чинники, які формують доходи та витрати лісогосподарських підприємств. Класифікація фінансових результатів є суттєвим елементом для організації аналітичного обліку підприємства. Класифікацію фінансових ресурсів можна знайти на рис. 1.2.

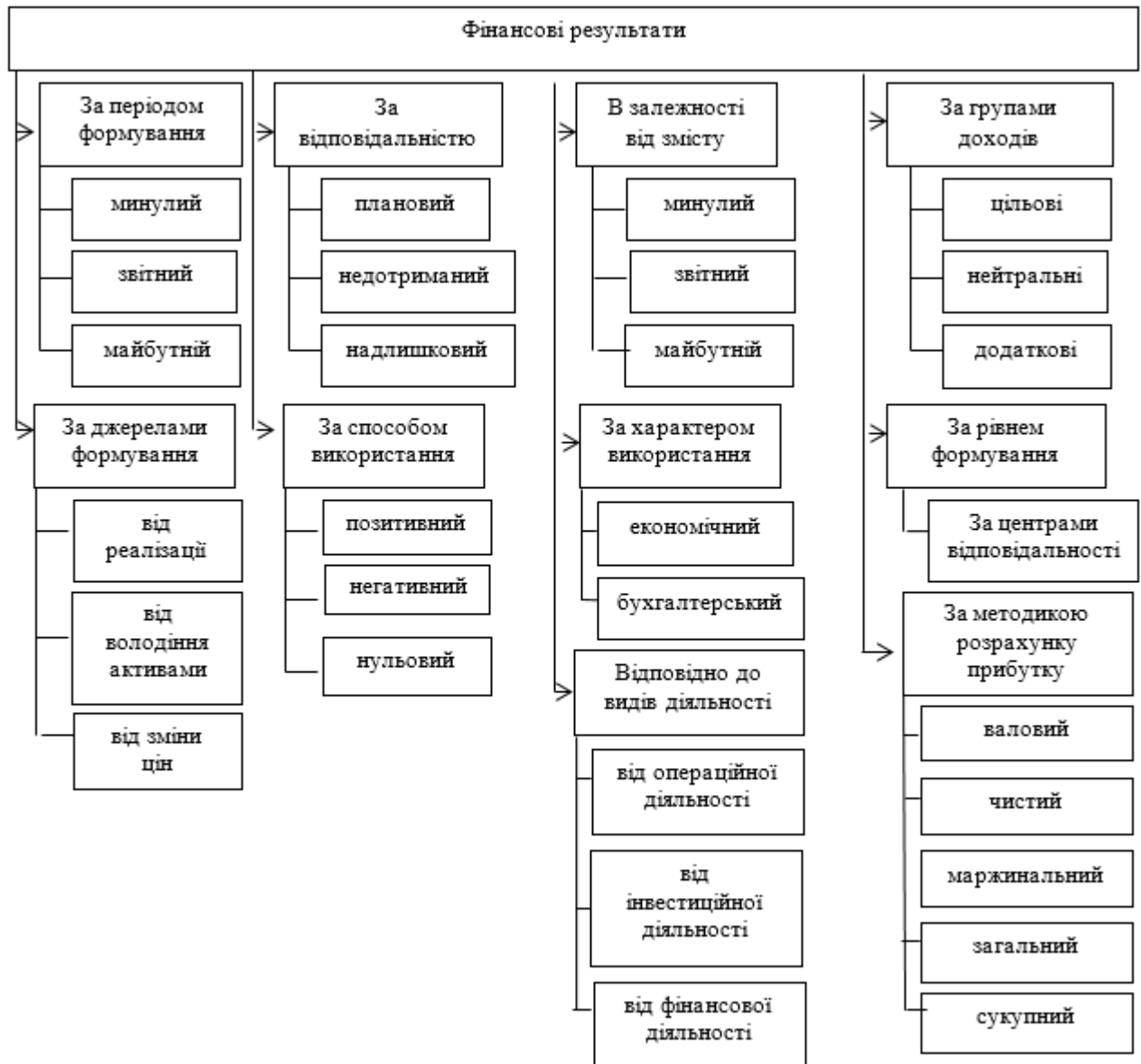

Рис. 1.2. Класифікація фінансових результатів підприємства

Джерело: розроблено автором за джерелом [5]

Отже, класифікація фінансових результатів становить стартову точку для розробки обліку доходів і витрат торговельних підприємств. Класифікаційні ознаки повинні забезпечувати всебічне дослідження фінансових результатів і дозволити їх групування у відповідних класифікаційних рамках.

Таким чином, моніторинг фінансових результатів торговельних підприємств слугує важливим інформаційним інструментом для прийняття рішень щодо

формування фінансових результатів компанії. З метою ефективного управління фінансовими результатами важливе розуміння їх сутності, що вимагає проведення їх класифікації, деталі якої узагальнені в табл. 1.1 [2].

Таблиця 1.1

Класифікація фінансових результатів

Критерії класифікації	Види фінансових результатів
1. Залежно від характеру отриманого ефекту	Позитивний результат; негативний результат
2. Залежно від джерела формування	Від реалізації; від володіння активами; від зміни цін
3. Залежно від рівня (підрозділу) формування	За центрами відповідальності
4. Залежно від періоду	Минулого періоду; звітного періоду
5. Залежно від особливостей складання звітності	Валовий прибуток; фінансовий результат від операційної діяльності; фінансовий результат до оподаткування; прибуток від припиненої діяльності після оподаткування; чистий фінансовий результат; сукупний дохід
6. Залежно від методики розрахунку	Валовий, чистий, маржинальний
7. Залежно від ступеню виконання плану	Недоотриманий; плановий; надлишковий
8. Залежно від оподаткування	Оподатковуваний; звільнений від оподаткування
9. Залежно від способу використання	Нерозподілений; розподілений (спожитий)

Джерело: розроблено автором за джерелом [2]

На основі проведеного дослідження, можна констатувати, що в Україні існує нагальна потреба в наукових дослідженнях сучасного стану формування системи фінансових результатів діяльності торгівельних підприємств. Отримані дані свідчать про недостатню увагу до аналізу господарсько-фінансового стану таких суб'єктів господарювання, що є ключовим аспектом для подальших досліджень і основним джерелом знань для обґрунтування найбільш ефективних управлінських рішень.

1.2. Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління торговельними підприємствами

Сучасний ринок торгівлі характеризується динамічними змінами в умовах конкурентного середовища, що вимагає від підприємств не лише ефективного управління, а й використання точних і своєчасних фінансових даних. У цьому контексті бухгалтерський облік, аналіз та аудит виступають важливими елементами управлінської системи, які забезпечують ефективність функціонування торговельних підприємств. Дана стаття має на меті розкрити роль цих складових у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності підприємств.

Бухгалтерський облік – це процес систематичного збору, реєстрації та узагальнення фінансової інформації про діяльність підприємства. Однією з основних функцій бухгалтерського обліку є формування достовірних даних про доходи та витрати підприємства, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит є невід'ємними складовими системи управління торговельними підприємствами. Вони забезпечують цілісну картину фінансового стану підприємства, контролюють фінансові потоки та сприяють прийняттю ефективних управлінських рішень. В умовах конкурентного середовища інтеграція цих елементів у систему управління не лише підвищує ефективність господарювання, а й забезпечує стабільний розвиток підприємства в цілому. Тому підприємства повинні приділяти значну увагу оптимізації бухгалтерського обліку, вдосконаленню процесів аналізу та використанню незалежного аудиту для підвищення свого конкурентоспроможного потенціалу.

Аналіз є процесом систематичної оцінки та інтерпретації фінансової інформації, яка допомагає методично вивчити результати діяльності підприємства. Він забезпечує розуміння сильних і слабких сторін, а також можливостей та загроз (SWOT-аналіз), що виникають внаслідок змін в зовнішньому середовищі.

У сучасних умовах динамічного розвитку ринкової економіки вагомість аудиту в системі управління торговельними підприємствами набуває особливого значення. Аудит не лише є важливим інструментом забезпечення достовірності фінансової звітності, але й виступає засобом підвищення ефективності управлінських процесів, зменшення фінансових ризиків та вдосконалення внутрішнього контролю. У цій статті розглянемо основні аспекти значення аудиту в управлінні торговельними підприємствами та його вплив на прийняття стратегічних рішень.

Основним завданням аудиту є перевірка достовірності фінансової звітності підприємства. Аудитори оцінюють правильність ведення бухгалтерського обліку та оформлення документів. Це важливо, оскільки фінансова звітність слугує основою для прийняття управлінських рішень. Достовірна інформація про доходи, витрати, активи та зобов'язання допомагає керівництву розробляти стратегії розвитку та адекватно реагувати на зміни ринкової ситуації.

Таким чином, аудит відіграє ключову роль в системі управління торговельними підприємствами. Він не лише забезпечує достовірність фінансової звітності, а й сприяє виявленню ризиків, оптимізації управлінських процесів і підвищенню ефективності діяльності підприємства. Використання рекомендацій аудиторів та впровадження системи внутрішнього контролю дозволяє торговельним підприємствам поліпшувати свої позиції на ринку, формувати довіру серед партнерів і клієнтів, а також забезпечувати стабільний розвиток у динамічному середовищі сучасного бізнесу. У зв'язку з цим підприємствам доцільно приділити особливу увагу якості аудиту та інтегрувати аудиторські рекомендації у свої стратегічні плани.

Аналіз і аудит є взаємопов'язаними процесами, які доповнюють один одного. Результати аналізу можуть слугувати основою для проведення аудиту, оскільки аудитори спираються на аналізовані дані для перевірки обліку. Навпаки, результати аудиторської перевірки можуть дати нові факти та інформацію, здатні підвищити якість аналізу.

У сучасному світі аналіз і аудит виступають ключовими елементами системи управління торговельними підприємствами. Вони забезпечують не лише контроль за фінансовими процесами, а й формують основи для стратегічного управління. Ефективне використання інструментів аналізу та аудиту дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зміни ринкових умов, покращувати свої фінансові результати, оптимізувати витрати і зміцнювати свою конкурентоспроможність. У зв'язку з цим, підприємствам варто акцентувати увагу на вдосконаленні системи фінансового аналізу та аудиту для досягнення максимальної ефективності управління.

1.3. Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану торговельних підприємств

Корпорація «АТБ» – об'єднання великих українських підприємств. Підприємства корпорації здійснюють свою діяльність у таких сферах бізнесу, як роздрібна торгівля, управління активами, виробництво й продаж харчових продуктів. Головним напрямком діяльності корпорації «АТБ» є розвиток та управління найбільшою в Україні мережею продовольчих дискаунтерів «АТБ» [2].

Уже другий рік повномасштабної війни в Україні став великим випробуванням для українського суспільства, бізнесу та економіки загалом. Незважаючи на серйозні виклики та складнощі, торговий бізнес, який впав протягом нестабільного 2022 року, вже в 2023 показує значний ріст. Є підстави вважати, що цього року він досягне попереднього рівня. Це дуже важливо, оскільки роздрібна торгівля є локомотивом української економіки, внесок якої у ВВП країни становить близько 14%.

Відомо, що компанія "АТБ" є лідером у галузі роздрібної торгівлі і стабільно увійшла до переліку 10 найбільших платників податків України. Зараз вона не лише є опорою продовольчої безпеки країни, але й підтримкою для українських захисників та вітчизняної економіки. Обсяг благодійної допомоги від ТОВ «АТБ-Маркет» Збройним силам України, добровольчим формуванням, медичним установам,

рятівникам, волонтерським організаціям та постраждалому цивільному населенню вже перевищив мільярд гривень і продовжує стрімко зростати.

Корпорація "АТБ" є однією з найбільших корпорацій в Україні, і взаємодія з зовнішнім середовищем грає важливу роль у її успіху та сталому розвитку. Розглянемо деякі характеристики взаємодії "АТБ" зі зовнішнім середовищем:

- має складні фінансові взаємозв'язки з фінансовими установами, інвесторами та державними органами. Ця взаємодія включає кредитування, інвестиції та співпрацю з урядом та фінансовими регуляторами;

- співпрацює з великою кількістю постачальників, включаючи постачальників товарів та послуг. Також, взаємодія корпорації з ринками споживання та конкурентами впливає на стратегію, цінову політику та реакцію на ринкові тенденції;

- активно співпрацює з громадськістю, споживачами та місцевими громадами, та відповідає за свої соціальні та екологічні дії перед ними. Це включає в себе програми корпоративної відповідальності, прозорість та взаємодію з громадськими організаціями;

- взаємодіє з політичними чинниками, такими як урядові органи, політичні партії та регулятори для забезпечення відповідності законодавству та забезпечення розвитку сприятливого бізнес-середовища;

- взаємодіє з дослідницькими установами, стартапами та інноваційними партнерами для розвитку та впровадження нових технологій та ідей [2].

Об'єктом дослідження є ТОВ «АТБ-Маркет», яке входить в склад Корпорації АТБ. Структура ТОВ «АТБ-Маркет» – це організаційна архітектура, що визначає розподіл влади, обов'язків, функцій та відносин між різними підрозділами та рівнями управління компанією. Ця структура включає в себе ієрархію керівництва, розділення відповідальності, організаційну культуру, системи звітності та комунікації, процедури прийняття рішень та взаємодії між різними підрозділами

компанії (рис. 1.3) [2].

Рис. 1.3. Структура корпорації «АТБ»

Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Структура управління корпорації «АТБ» визначає організаційні підрозділи, їх взаємозв'язки та відповідальність у процесах управління корпорацією. Вона включає в себе органи управління, такі як правління, адміністрація, функціональні відділи (фінансовий, маркетинговий, логістичний, кадровий тощо) і регіональні офіси, які координують діяльність мережі супермаркетів.

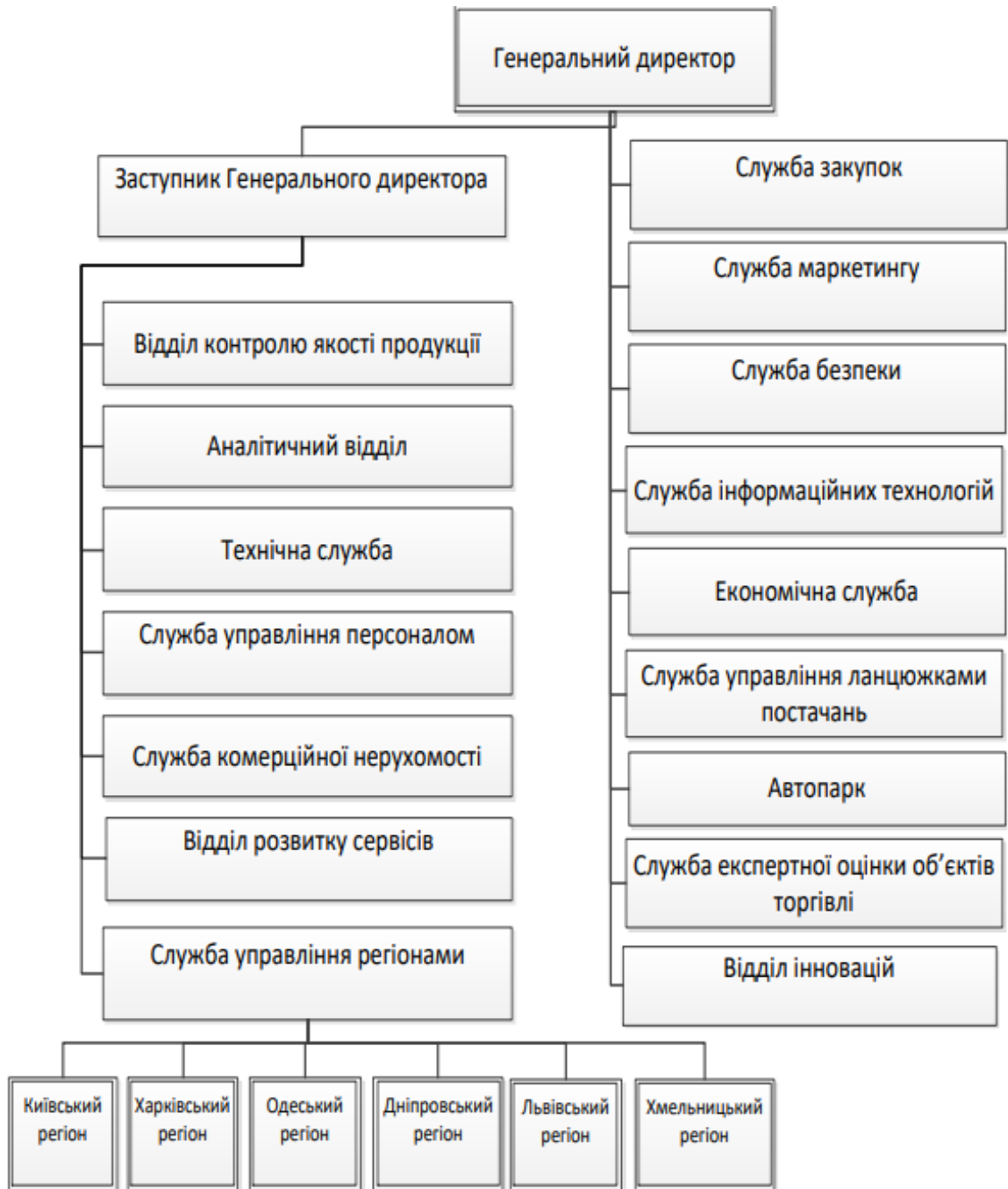

Рис. 1.4. Структура управління корпорації «АТБ»

Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Принципи роботи мережі «АТБ-Маркет» узагальнено на рис. 1.5.

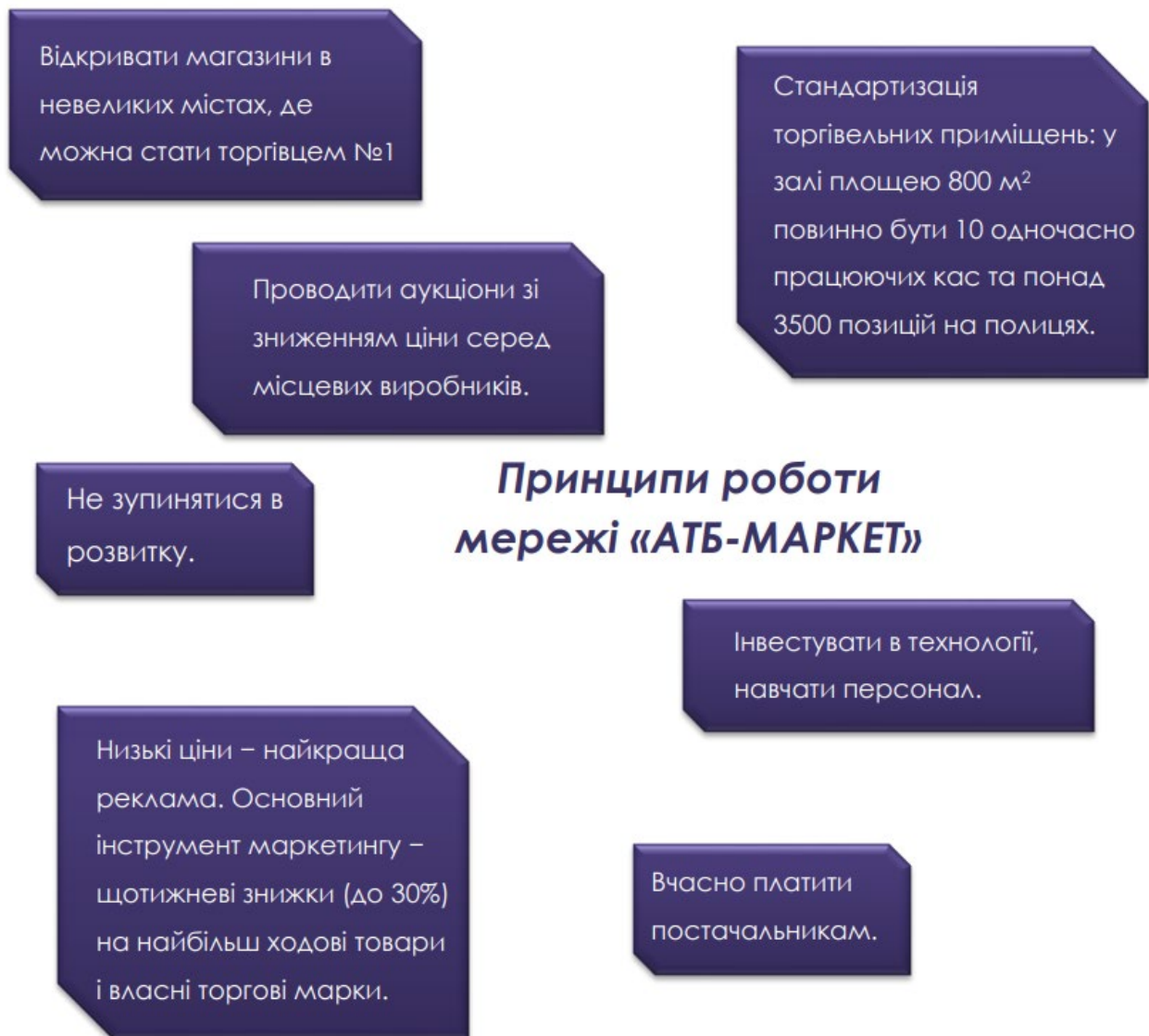

Рис. 1.5. Принципи роботи мережі «АТБ-Маркет»

Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Для проведення аналізу фінансового стану підприємства, потрібно оцінити зміни та структуру активів, а також джерела їх походження. Докладний аналіз цих показників дозволить з'ясувати, наскільки компанія може розраховувати на власні фінансові ресурси, скільки коштів потрібно залучити ззовні для реалізації своєї діяльності, а також як ефективно використовуються власні та позичені кошти. Динаміка активів ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 роки наведена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Динаміка активів ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	+/-, тис. грн	% (раз)
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	86689,00	101948,00	57676,00	-29013	-33,47
Незавершені капітальні інвестиції	1782972,00	1755082,00	1780720,00	-2252	-0,13
Основні засоби	23895667,00	20763561,00	22384988,00	-1510679	-6,32
Інвестиційна нерухомість	586227,00	203790,00	195327,00	-390900	-66,68
Інші фінансові інвестиції	60,00	60,00	60,00	-	0,00
Довгострокова дебіторська заборгованість	3705,00	3247,00	2485,00	-1220	-32,93
Відстрочені податкові активи	90903,00	273884,00	234035,00	143132	157,46
Усього за розділом I	2644623,00	23101572,00	24655291,00	22010668	832,28
II. Оборотні активи					
Запаси	7771596,00	8615062,00	8370136,00	598540	7,70
Дебіторська заборгованість за товари і послуги	14770,00	1836,00	1705,00	-13065	-88,46
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	213226,00	460855,00	419864,00	206638	96,91
Дебіторська заборгованість з бюджетом	60896,00	73338,00	160290,00	99394	163,22
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	451286,00	369331,00	355841,00	-95445	-21,15
Інша поточна дебіторська заборгованість	1043345,00	35109,00	9343,00	-1034002	-99,10
Гроші та їх еквіваленти	6407400,00	8423611,00	13515622,00	7108222	110,94
Усього за розділом II	15949226,00	17979142,00	22832801,00	6883575	43,16
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	19550,00	-	-
Баланс	42395449,00	41080714,00	47507642,00	5112193	12,06

Джерело: розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналіз основних показників економічного потенціалу ТОВ «АТБ-Маркет» дав наступні результати. Загальна сума активів в 2023 році збільшилась порівняно з 2021 роком на 5112193,00 тис. грн, або на 12,06 %. Це відбулося за рахунок збільшення суми необоротних активів на 22010668,00 тис. грн. Водночас, сума необоротних активів збільшилася за рахунок збільшення відстрочених податкових активів на 143132,00 тис. грн.

Аналіз стану оборотних активів ТОВ "АТБ-Маркет" показав, що їх сума за

2021-2023 рр. збільшилася на 6883575,00 тис. грн, або на 43,16 %. Це зростання відбулося за рахунок збільшення суми дебіторської заборгованості за виданими авансами на 206638,00 тис. грн або на 96,91 %, суми дебіторської заборгованості з бюджетом на 99394,00 тис. грн та суми грошових коштів та їх еквівалентів на 7108222 тис. грн.

Динаміка пасивів ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 роки наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Динаміка пасивів ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	+/-, тис. грн	%
1	2	3	4	5	6
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	9930,00	9930,00	9930,00	-	-
Нерозподілений прибуток	4520877,00	4970321,00	4536068,00	15191	0,34
Усього за розділом I	4530807,00	4980251,00	4545998,00	15191	0,34
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Інші довгострокові зобов'язання	9875245,00	8859351,00	8672402,00	-1202843	-12,18
Усього за розділом II	9875245,00	8859351,00	8672402,00	-1202843	-12,18
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	2812036,00	1983346,00	2865394,00	53358	1,90
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	16637705,00	13220201,00	18232758,00	1595053	9,59
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1077782,00	681239,00	474805,00	-602977	-55,95
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	144542,00	93539,00	148652,00	4110	2,84
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	626140,00	452264,00	627523,00	1383	0,22
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	55468,00	41006,00	116815,00	61347	110,60

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4	5	6
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками учасниками	5639313,00	5481022,00	1242029,00	-4397284	-77,98
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	339,00	2249,00	4363,00	4024	1187,02
Поточні забезпечення	426475,00	760040,00	1292167,00	865692	202,99
Доходи майбутніх періодів	15,00	15,00	15,00	0	0,00
Інші поточні зобов'язання	569582,00	4526191,00	9284721,00	8715139	1530,09
Усього за розділом III	27989397,00	27241112,00	34289242,00	6299845	22,51
Баланс	42395449,00	41080417,00	47507642,00	5112193	12,06

Джерело: розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Загальна сума пасивів в 2023 році збільшилась порівняно з 2021 роком на 5112193,00 тис. грн, або на 12,06 %. Це відбулося за рахунок збільшення суми поточних зобов'язань і забезпечень на 6299845,00 тис. грн, або на 22,51 %. Водночас, сума поточних зобов'язань і забезпечень збільшилася за рахунок збільшення інших поточних зобов'язань на 8715139,00 тис. грн та суми поточної кредиторської заборгованості із внутрішніх розрахунків на 4024,00 тис. грн.

РОЗДІЛ 2

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Організація та методика облікового процесу формування фінансових результатів на підприємствах

Фінансові результати діяльності підприємств є ключовим показником, що відображає ефективність виробництва, реалізації і прийняття управлінських рішень. Організація та методика облікового процесу формування фінансових результатів на підприємствах є важливими аспектами, які впливають не лише на внутрішнє управління, але й на зовнішні фінансові зв'язки.

Організація облікового процесу охоплює всі етапи обліку, від збору та обробки первинної інформації до формування фінансових звітів. Методика облікового процесу формування фінансових результатів є системою правил і процедур, які використовуються для збирання, обробки і представлення фінансової інформації. Вона включає такі основні етапи:

Облік фінансових результатів починається з точного визначення доходів і витрат, що виникають у процесі господарської діяльності. Підприємства повинні належним чином класифікувати доходи, визначити, які надходження підлягають обліку (наприклад, виручка від реалізації, доходи від операційної і неопераційної діяльності), а також класифікувати витрати

Водночас, забезпечення правильності та своєчасності обліку фінансових результатів досягається через систему документування, оскільки усі господарські операції повинні бути документально підтвержені, що забезпечує основу для обліку і звітності.

Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідно мати достовірну інформацію про фінансові результати діяльності підприємства, що формуються з урахуванням специфіки його господарювання та організаційної структури.

Фінансовий результат є важливою складовою бухгалтерського обліку і займає ключове місце в діяльності будь-якого підприємства. Достовірність його формування є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, дотримання яких регулюється законодавчою базою, зокрема національними та міжнародними стандартами обліку.

Основними завданнями обліку фінансових результатів у ТОВ «АТБ-Маркет» є:

1. Забезпечення правильного визначення та достовірної оцінки витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємства.

2. Розмежування витрат, доходів і фінансових результатів за кожною класифікаційною групою.

3. Повне документальне оформлення та своєчасне відображення витрат, доходів і фінансових результатів у облікових регістрах.

4. Контроль за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності.

5. Надання повної і достовірної інформації про витрати та доходи діяльності, а також інформації про наявність і використання чистого прибутку (або непокритих збитків) для управлінських потреб [21].

В умовах сьогодення фінансовий результат будь якого суб'єкта господарювання доцільно аналізувати з урахуванням впливу економічного, податкового та управлінського підходів на облікове відображення господарських операцій (рис. 2.1) [21].

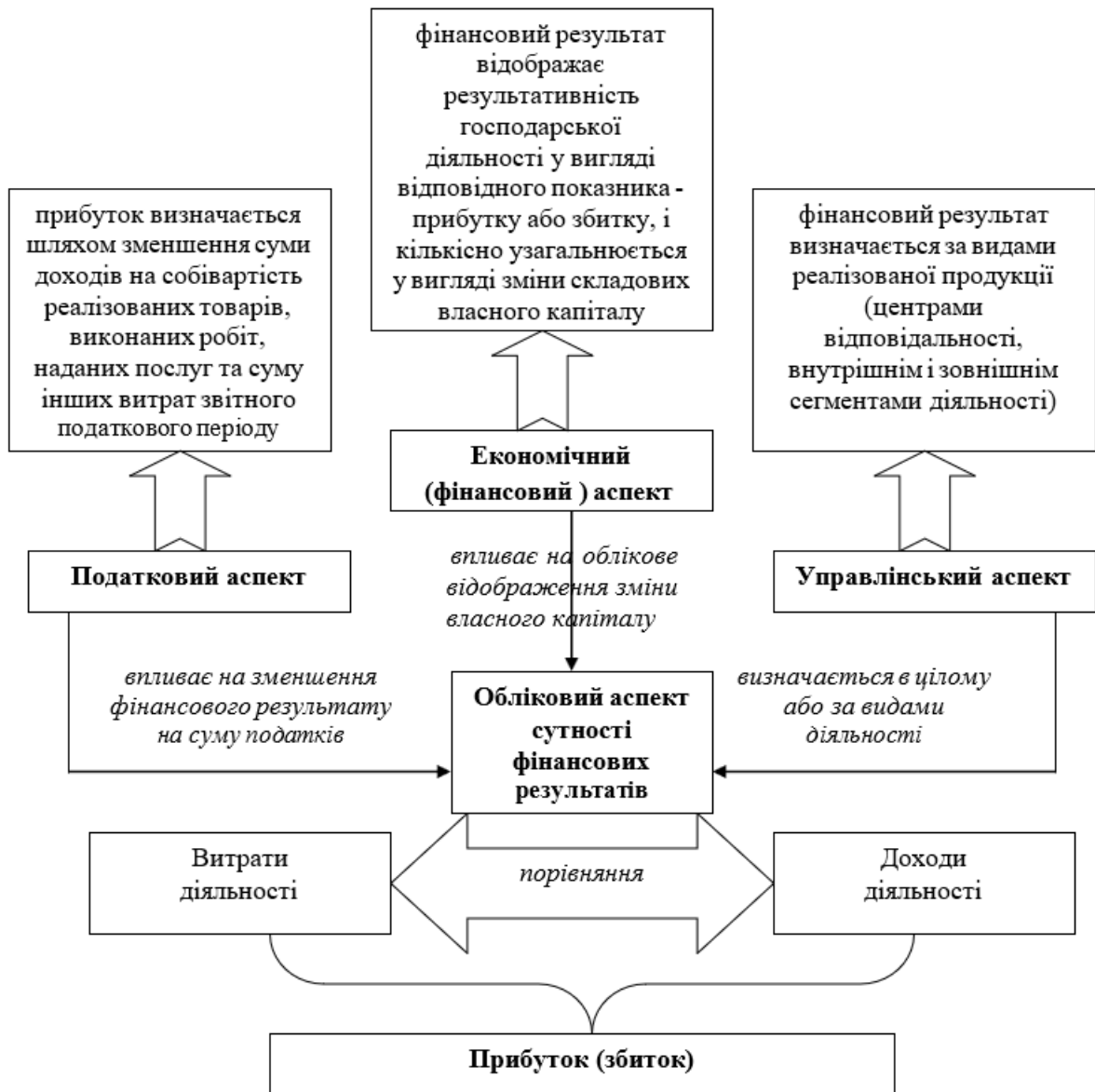

Рис. 2.1. Обліковий аспект сутності фінансового результату підприємства

Джерело: узагальнено автором

Для обліку фінансових результатів на ТОВ «АТБ-Маркет» призначено рахунок 79 «Фінансові результати». За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток [15]. Порядок формування фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку узагальнено на рис. 2.2.

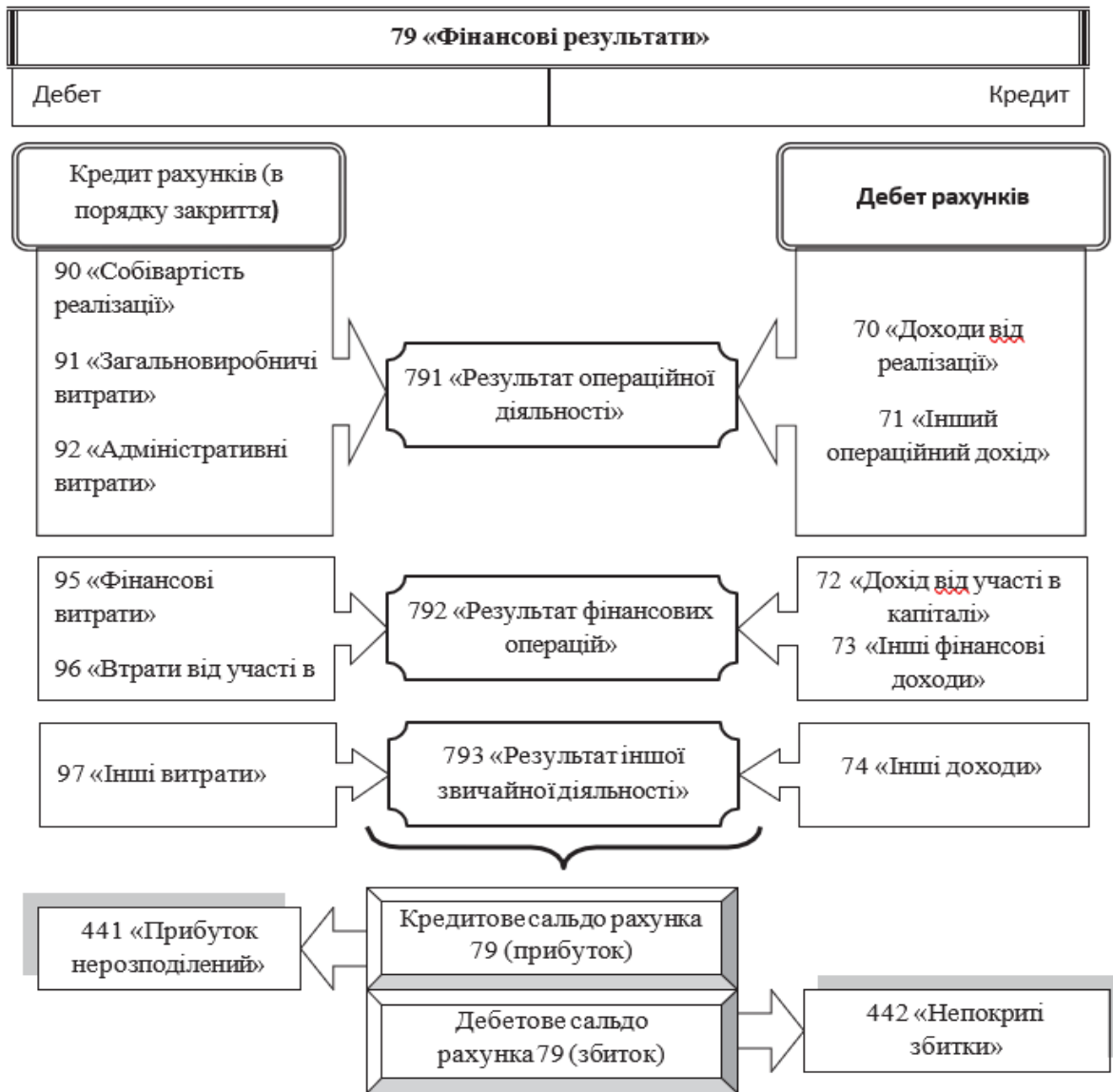

Рис. 2.2. Порядок формування фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку

Джерело: узагальнено автором за [15]

Організація та методика облікового процесу формування фінансових результатів є важливими аспектами діяльності підприємств. Це забезпечує не лише точність і достовірність фінансової інформації, але й створює підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень. Систематичний підхід до обліку доходів та витрат, впровадження сучасних технологій управління і контролю, а

також проведення аналізу фінансових результатів дозволяє підприємствам кондитерської галузі залишатися конкурентоспроможними на ринку.

2.3. Удосконалення облікового процесу управління фінансовими результатами підприємств

У сучасних умовах ринку облік фінансових результатів є критично важливим для ефективного управління торговельними підприємствами. Від точності та своєчасності даних обліку залежить не лише аналіз діяльності підприємства, а й прийняття стратегічних рішень, що впливають на його стабільність і прибутковість. Важливо забезпечити не лише відповідність облікової інформації вимогам законодавства, а й актуальність, достовірність та коректність відображення фінансових результатів.

У сучасних умовах ринку облік фінансових результатів є критично важливим для ефективного управління торговельними підприємствами. Від точності та своєчасності даних обліку залежить не лише аналіз діяльності підприємства, а й прийняття стратегічних рішень, що впливають на його стабільність і прибутковість. Важливо забезпечити не лише відповідність облікової інформації вимогам законодавства, а й актуальність, достовірність та коректність відображення фінансових результатів.

Удосконалення обліку фінансових результатів вимагає комплексного підходу, який включає:

1. Впровадження автоматизованих систем обліку (такі як 1С, SAP, ERP-системи) дозволяє знизити ймовірність людських помилок, прискорити обробку даних і забезпечити доступ до актуальної інформації в режимі реального часу.

2. Розробка єдиних форм звітності та обліку, що відповідають вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) або національних стандартів, дозволяє забезпечити однозначність і зрозумілість даних.

3. Впровадження системи внутрішнього контролю, що включає регулярні перевірки і аудит, дозволяє своєчасно виявляти та усувати недоліки в облікових процесах. Це також сприяє зміцненню відповідальності працівників за їхні дії.

4. Використання методів обліку затрат на основі діяльності (ABC) може допомогти в більш точному розрахунку витрат, пов'язаних з реалізацією товарів, наданими послугами та іншими бізнес-процесами. Це дозволить більш точно оцінити рентабельність окремих товарних груп і підрозділів.

5. Регулярне проведення аналізу відхилень фактичних показників від планових допомагає виявляти проблеми та вносити корективи в управлінські рішення. Це, зокрема, може включати порівняння доходів і витрат за різними періодами, а також за окремими товарними категоріями.

6. Після завершення звітного періоду зовнішній аудит може допомогти в перевірці коректності обліку фінансових результатів і виявленні потенційних недоліків. Внутрішні аудити можуть виявити проблеми на ранніх стадіях і запобігти їх повторенню.

У сучасних економічних умовах для підприємств кондитерської галузі важливим завданням є максимізація прибутку, що є основним фактором підтримки їх конкурентоспроможності на ринку та забезпечення розширеного відтворення. Варто зауважити, що облік фінансових результатів в останні роки став більш складним, й деякі проблеми негативно впливають на управління виробництвом, знижуючи загальну ефективність діяльності підприємств кондитерської галузі.

З метою забезпечення повної, достовірної та своєчасної інформації для управлінських потреб і оптимізації процесу підготовки документу про облікову політику, на ТОВ «АТБ-Маркет» пропонується реалізувати його формування за такими етапами: організаційно-технічним, методичним і заключним (рис. 2.3) [22].

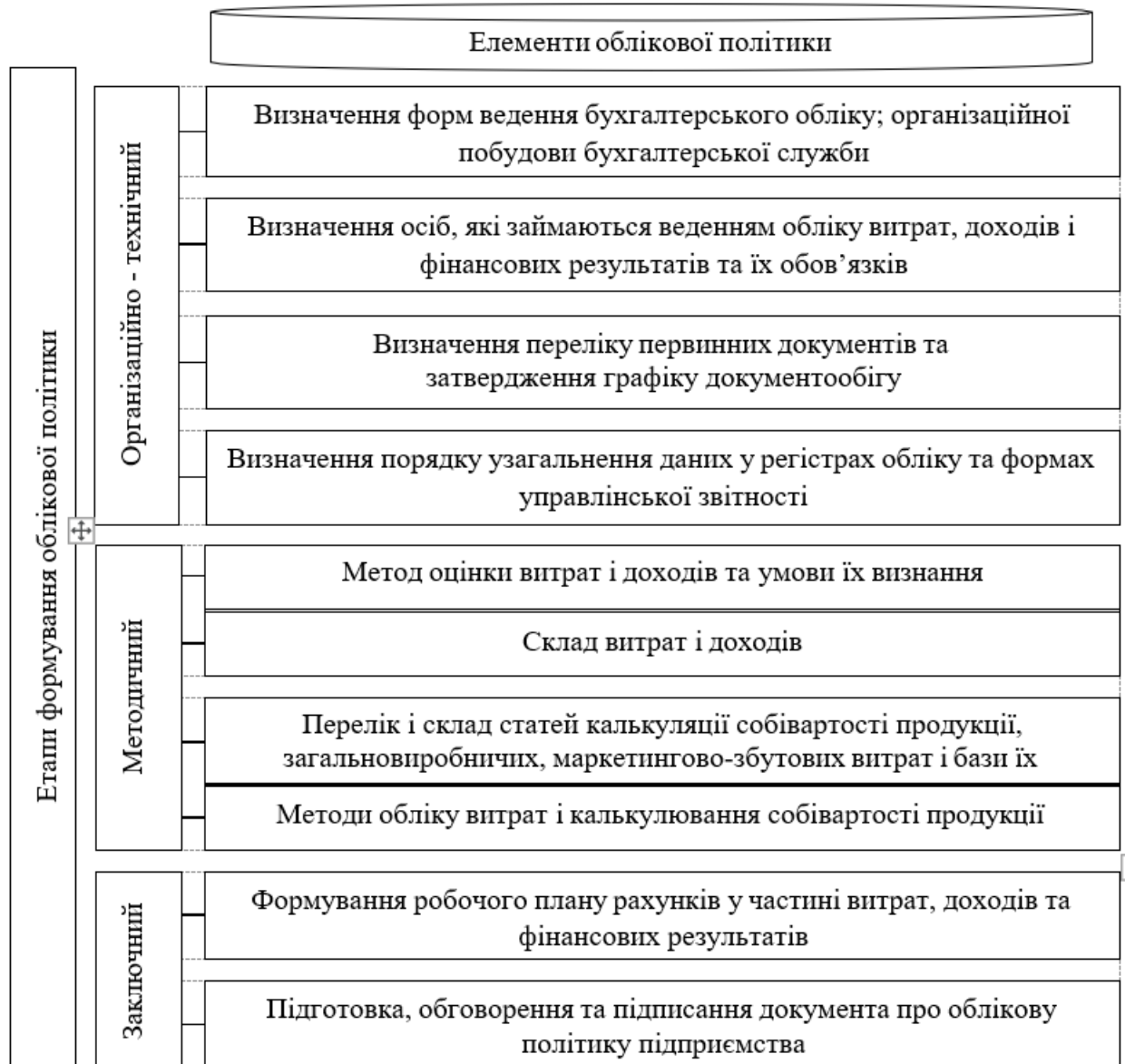

Рис. 2.3. Модель відображення витрат, доходів та фінансових результатів в обліковій політиці ТОВ «АТБ-Маркет»

Джерело: розроблено автором

Удосконалення обліку фінансових результатів у торговельному підприємстві є ключовим фактором, що впливає на його успіх та конкурентоспроможність. Впровадження автоматизованих систем обліку, стандартизація документації, покращення внутрішнього контролю та сучасні методи обліку дозволяють досягти більшої точності та ефективності в управлінні фінансовими результатами. В умовах

динамічного ринку важливо також забезпечити гнучкість облікових процесів, щоб швидко реагувати на зміни та оптимізувати бізнес-процеси. Таке удосконалення дозволить торговельному підприємству не лише стабільно працювати, а й активно розвиватися в умовах сучасної економіки.

РОЗДІЛ 3

ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

3.1. Система аналізу фінансових результатів як інструмент управлінських рішень

У сучасному бізнес-середовищі, де конкуренція є надзвичайно інтенсивною, а умови постійно змінюються, підприємствам необхідно мати ефективні інструменти для прийняття управлінських рішень. Одним із таких інструментів є система аналізу фінансових результатів. Ця система забезпечує інформацією, необхідною для оцінки фінансового стану підприємства, та сприяє формуванню обґрунтованих рішень, що допомагають у досягненні стратегічних цілей. У цій статті ми розглянемо основи системи аналізу фінансових результатів, її етапи, методи та вплив на управлінські рішення.

Аналіз фінансових результатів – це процес оцінки та інтерпретації фінансових показників підприємства для визначення ефективності його діяльності за певний період. Цей аналіз включає в себе детальне дослідження фінансових звітів, таких як звіт про фінансові результати (звіт про прибутки та збитки), баланс і звіт про рух грошових коштів, з метою:

1. Оцінки прибутковості – визначення того, наскільки успішно підприємство генерує прибуток від своєї операційної діяльності.
2. Установлення закономірностей у змінах фінансових показників за різні періоди, що допомагає зрозуміти перспективи розвитку підприємства.
3. Ідентифікація можливих слабких місць у фінансовій діяльності, котрі можуть потребувати корекційних дій.
4. Надання інформації для управлінських рішень на основі отриманих даних та аналітичних висновків.

Завдяки аналізу фінансових результатів керівництво підприємства може обґрунтовано планувати майбутні дії, оптимізувати витрати та підвищувати загальну ефективність роботи компанії.

Аналіз фінансових результатів є критичним процесом у фінансовому управлінні підприємством, оскільки дозволяє:

- оцінювати ефективність діяльності, оскільки аналіз фінансових результатів дає змогу зрозуміти, чи досягає підприємство своїх цілей і як його результати порівнюються з планами та стандартами;
- регулярний аналіз фінансів дозволяє виявити слабкі місця в діяльності підприємства, що можуть потребувати втручання;
- доступність достовірної фінансової інформації сприяє створенню якісних управлінських рішень [11].

Аналіз фінансових результатів господарської діяльності ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 роки узагальнено в табл. 3.1.

Провівши аналіз фінансових результатів господарської діяльності ТОВ "АТБ-Маркет" за 2021-2023 роки, можна зробити наступні висновки [11]:

1. Чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 21,7% з 2021 по 2023 рік. Це позитивний показник, що свідчить про зростання обсягів реалізації продукції.
2. Собівартість реалізованої продукції також зросла на 20,6%. Таке збільшення може вказувати на зростання витрат на виробництво.
3. Валовий прибуток показав збільшення на 25,1% з 2021 по 2023 рік. Це свідчить про позитивні тенденції в збільшенні прибутковості управління виробництвом.
4. Адміністративні витрати зросли на 4,9 рази, що є негативним показником. Це може свідчити про неефективне управління адміністративними витратами.

Таблиця 3.1

Аналіз фінансових результатів господарської діяльності ТОВ «АТБ-Маркет» за
2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023 р, до 2021 р,	
				грн	% (раз)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	148745255,00	148332869,00	181089665,00	32344410	21,74
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	110486259,00	110721024,00	133239847,00	22753588	20,59
Валовий: прибуток	38258996,00	37611845,00	47849818,00	9590822	25,07
Інші операційні доходи	1330685,00	1196654,00	1125896,00	-204789	-15,39
Адміністративні витрати	4815775,00	11026796,00	23972873,00	19157098	397,80
Витрати на збут	22451209,00	22040993,00	22993202,00	541993	2,41
Інші операційні витрати	416027,00	1115154,00	1386650,00	970623	233,31
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	11906670,00	4625556,00	622989,00	-11283681	-94,77
Інші фінансові доходи	216069,00	409851,00	914341,00	698272	323,17
Інші доходи	14,00		6,00	-8	-57,14
Фінансові витрати	1953681,00	1648708,00	1708397,00	-245284	-12,55
Інші витрати	12385,00	840813,00	20021,00	7636	61,66
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	10156687,00	3356764,00	-	-6799923	-
збиток	-		191088,00		-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-1827799,00	-829120,00	-243165,00	1584634	-86,70
Чистий фінансовий результат: прибуток	8328888,00	2527644,00		-	-
збиток	-	-	434253,00	-	-

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

5. Фінансовий результат від операційної діяльності відобразив зменшення на 5,2%. Це може означати, що компанія має проблеми у досягненні бажаного рівня прибутку від операційної діяльності.

6. У 2023 році підприємство отримало збитку на суму 434253,00 тис. грн, тоді як у 2021 році підприємство отримало прибутку на суму 8328888,00 тис. грн. Це

свідчить про загальне зниження прибутковості компанії за вказаний період.

Ліквідність підприємства відображає його здатність вчасно погасити свої зобов'язання. При розрахунку коефіцієнтів ліквідності, необхідно враховувати оцінку окремих активів з урахуванням їх можливої конвертованої в грошовий еквівалент суми.

Аналіз показників ліквідності ТОВ «АТБ-Маркет» наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка показників оцінки ліквідності ТОВ «АТБ-Маркет» за 2021-2023 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. до 2021 р., +/-
	2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,29	0,34	0,42	0,13
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	0,28	0,32	0,24	-0,04
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,30	0,50	0,23	-0,07

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності

Коефіцієнт загальної ліквідності визначається як відношення усіх поточних активів до поточних зобов'язань і показує, наскільки достатньо оборотних активів у підприємства для виплати своїх зобов'язань. На підприємстві значення цього показника у 2023 році, у порівнянні з 2021 роком, збільшилося на 0,13, що свідчить про покращення фінансового стану підприємства.

Якщо підприємство планує використовувати грошові кошти та кошти в розрахунках для погашення своїх зобов'язань, можна розрахувати коефіцієнт поточної ліквідності. Цей коефіцієнт визначається як відношення частини оборотних активів, які можуть бути швидко перетворені на готівку, до суми поточних зобов'язань підприємства. У 2023 році значення цього показника зменшилося на 0,04 в порівнянні з 2021 роком.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на частку короткострокових зобов'язань, яку підприємство може погасити безочікувано, не чекаючи на оплату від покупців або реалізацію інших активів. У практиці значення цього коефіцієнта

зазвичай нижче, і не можна одразу робити негативні висновки про здатність підприємства негайно погасити свої борги, оскільки малоймовірно, що всі кредитори одночасно знадобляться вимоги на погашення боргів. У 2023 році значення цього показника зменшилося на 0,07 в порівнянні з 2021 роком.

Загалом, аналіз показує позитивні та негативні тенденції. Компанії потрібно удосконалювати управління витратами та оптимізувати операційну діяльність для досягнення стабільного фінансового результату.

SWOT-аналіз – це стратегічний інструмент для оцінки внутрішніх сильних і слабких сторін, а також зовнішніх можливостей та загроз, які впливають на діяльність організації.

Розглянемо SWOT-аналіз ТОВ «АТБ-Маркет», який є важливим інструментом для оцінки фактичного стану та стратегічних перспектив компанії (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз ТОВ «АТБ-Маркет»

Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
1. Розширення у міжнародних ринках: "АТБ" може зростати за рахунок входження на нові міжнародні ринки.	1. Економічні фактори: економічна нестабільність в Україні може негативно позначитися на споживчому попиті.
2. Розвиток онлайн-продажів: можливість розширення онлайн-платформ та електронної комерції.	2. Зміни в законодавстві: можливість введення нових нормативних актів та податкових змін, що можуть впливати на бізнес.
3. Розширення асортименту: введення нових категорій товарів та послуг.	3. Конкуренція: посилення конкуренції від інших учасників ринку.
Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Лідерство на ринку: "АТБ" є лідером українського ринку роздрібної торгівлі за товарообігом та кількістю магазинів.	1. Залежність від внутрішнього ринку: компанія має обмежену міжнародну експансію.
2. Велика мережа магазинів: більше 1080 магазинів у 24 областях України.	2. Конкурентний тиск: висока конкуренція в роздрібній торгівлі може негативно вплинути на ринкову долю компанії.
3. Велика кількість споживачів: щоденно близько 4 мільйонів українців здійснюють покупки в магазинах "АТБ".	3. Ефективність управління: можливі проблеми з управлінням та оптимізацією бізнес-процесів.
4. Широкий асортимент товарів: компанія пропонує великий вибір продуктів і товарів для різних категорій споживачів.	

Джерело: розраховано автором

Цей аналіз спрямований на оцінку сильних і слабких сторін компанії, ринкових можливостей і факторів ризику. На підставі цих факторів буде побудовано розгорнутий SWOT-аналіз для адекватного виявлення основних сильних та слабких сторін підприємства та визначення тенденцій у зовнішньому середовищі. Це надасть можливість вжити заходи для оптимізації діяльності та зменшення ризиків.

Загальний SWOT-аналіз допомагає зрозуміти внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на ТОВ «АТБ-Маркет», та розробити стратегії для максимізації сильних сторін, використання можливостей та зменшення загроз і слабких сторін.

Система аналізу фінансових результатів є невід'ємним інструментом управлінських рішень, що дозволяє підприємствам оцінювати свою діяльність та розробляти ефективні стратегії. Систематичний аналіз фінансових результатів забезпечує управлінцям цінну інформацію для прийняття оптимальних рішень, спостереження за тенденціями та виявлення можливостей для зростання. Таким чином, системний підхід до аналізу фінансових результатів є основою для успішного управління та розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

3.2. Моделювання системи аудиту фінансових результатів на підприємстві

Основна мета будь-якого підприємства полягає в отриманні прибутку, який також є ключовим критерієм ефективності діяльності в усіх сферах роботи і грає центральну роль у забезпеченні економічного розвитку. Правильна організація бухгалтерського обліку доходів і витрат, а через них – і фінансових результатів, суттєво впливає на достовірність фінансової інформації, що використовується управлінським персоналом. У зв'язку з цим, аудиторська перевірка фінансових результатів є однією з найскладніших областей дослідження, якій приділяється особлива увага.

У Міжнародному стандарті аудиту (МСА) 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» визначена мета аудиту фінансових звітів, яка полягає в тому, щоб надати аудиторіві

можливість висловити незалежну думку щодо того, чи складені фінансові звіти в усіх суттєвих аспектах відповідно до встановленої концептуальної основи фінансової звітності. У зв'язку з цим, кожен аудитор має використовувати свою методику для аудиту фінансових результатів діяльності, яка повинна бути адаптована до конкретного підприємства з урахуванням його бізнес-особливостей [14]. Під час проведення аудиту фінансових результатів необхідно виконати певний набір завдань, основні з яких представлені на рис. 3.1 [13].

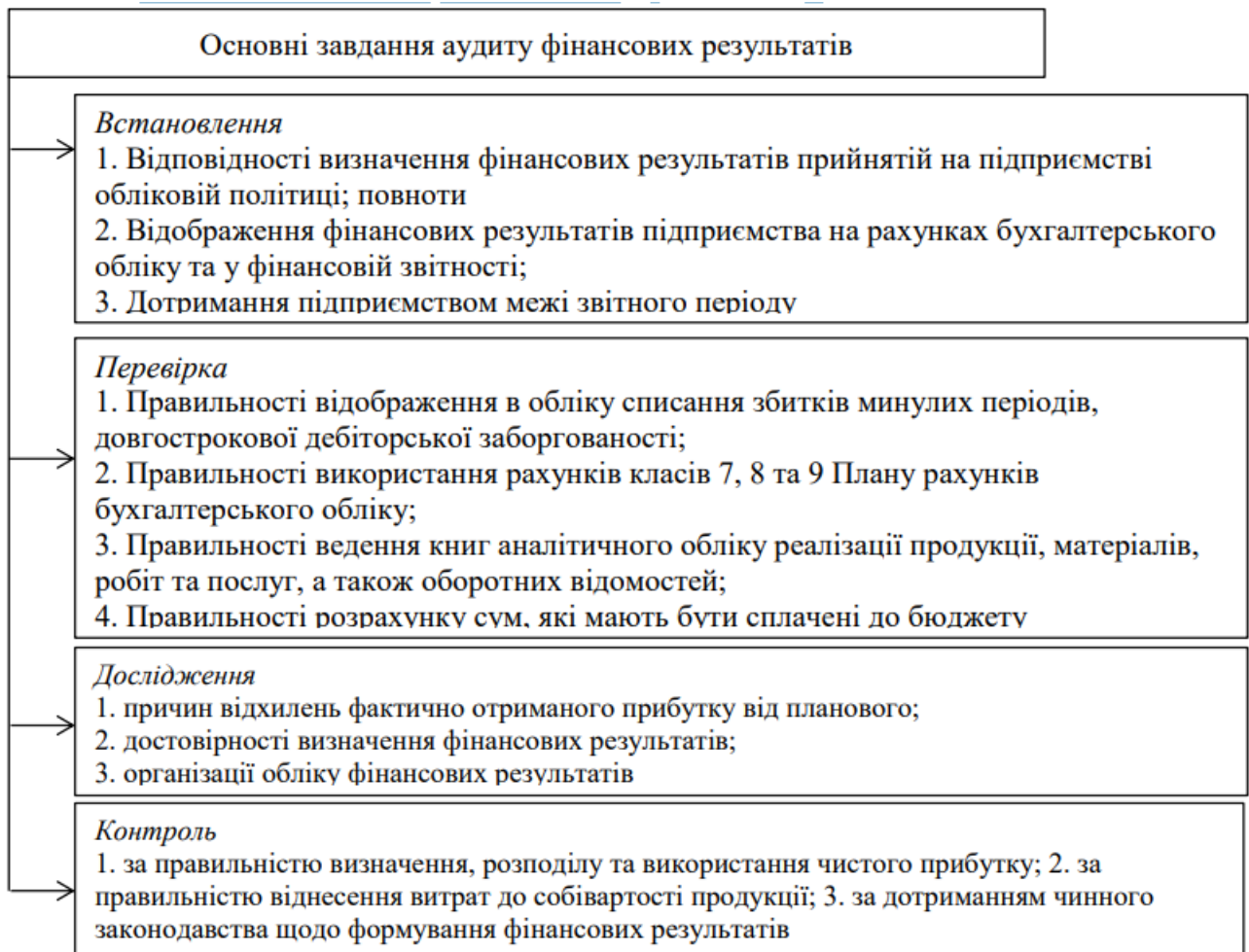

Рис. 3.1 Основні завдання аудиту фінансових результатів

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Водночас, аудитор, перевіряючи фінансові результати діяльності підприємства, залежно від критеріїв оцінки фінансової звітності, повинен визначити наступні аспекти:

1. Вірність представлення інформації, оскільки в процесі аудиту аналізується реальність та точність відображення фінансових результатів.
2. Перевіряється повнота включення всіх фактично отриманих фінансових результатів у звітність.
3. Проводиться оцінка всіх зазначених прибутків та збитків та визначається достовірність їх приналежності суб'єкту господарювання, який перевіряється.
4. Оцінюється відповідність визначених фінансових результатів прийнятій обліковій політиці підприємства.
5. Перевіряється дотримання законодавчих та нормативних вимог, що стосуються фінансових результатів суб'єкта господарювання.
6. Аналізується відповідність даних у первинних документах та звітності.
7. Здійснюється співставлення прибутків і збитків з відповідним звітним періодом, у якому вони були отримані.
8. Оцінюється постійність методів визначення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання за звітний період [33].

Варто зазначити, що аудит фінансових результатів є одним з найскладніших напрямків у практиці аудиторських перевірок, оскільки він охоплює всю фінансово-господарську діяльність підприємства.

Узагальнюючи результати дослідження методичних підходів до аудиторської перевірки фінансових результатів та зважаючи на основні етапи аудиту і принципи його проведення, пропонуємо виділити такі ключові стадії перевірки фінансових результатів діяльності підприємства в рамках загальної схеми аудиту фінансової звітності: організаційну, підготовчу (планування), технологічну та результативну (рис. 3.2) [22].

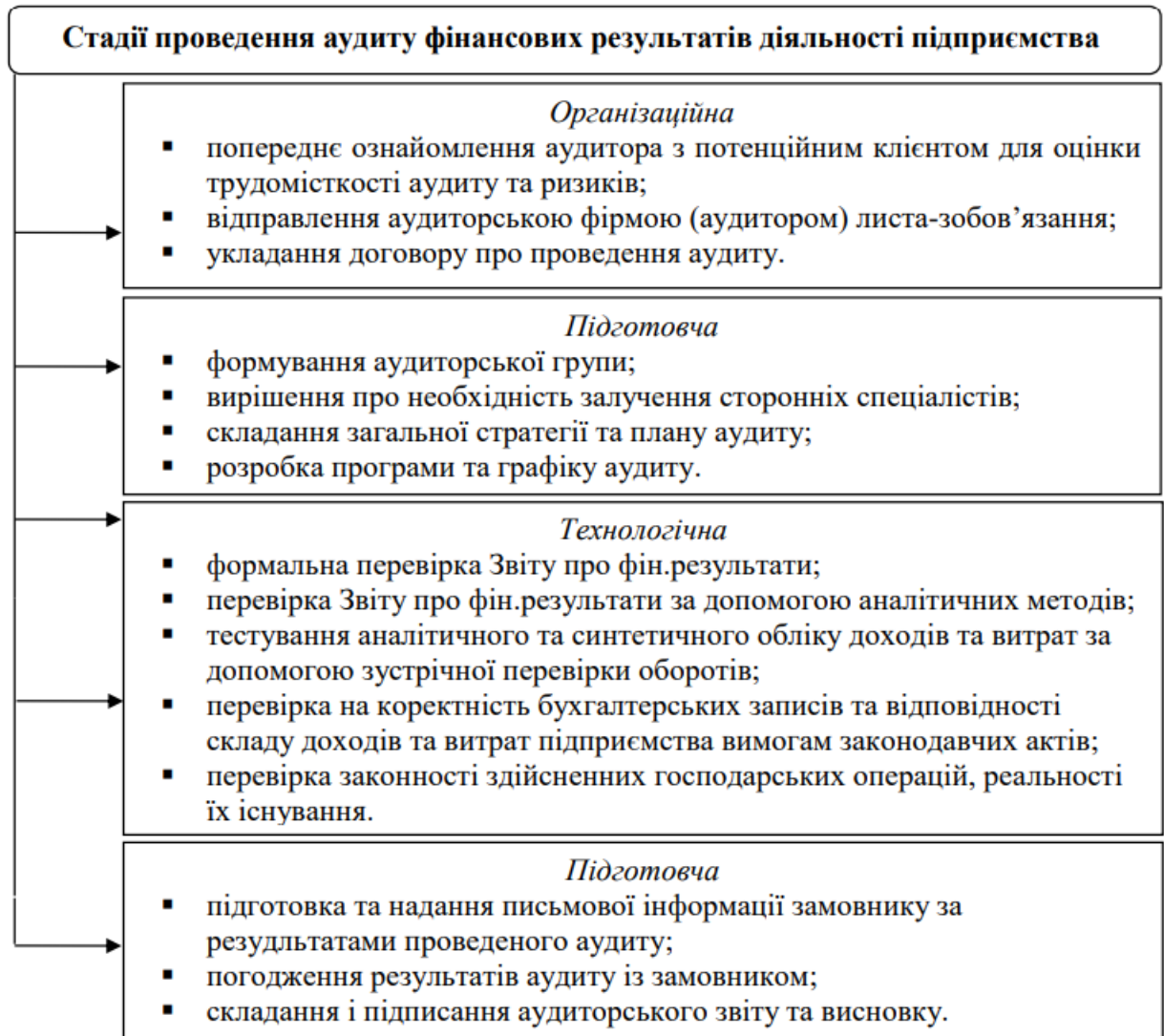

Рис. 3.2 Модель здійснення аудиту фінансових результатів діяльності торгівельного підприємства

Джерело: розраховано автором на основі [13]

Отже, аудит фінансових результатів – це систематичний процес незалежної оцінки фінансової звітності підприємства, спрямований на перевірку достовірності, точності та повноти відображення фінансових результатів діяльності. Цей вид аудиту включає аналіз бухгалтерських записів, первинних документів, звітності, а також дотримання відповідних законодавчих норм і стандартів обліку.

Аудит фінансових результатів відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості та достовірності фінансової інформації як для внутрішнього управлінського

персоналу, так і для зовнішніх стейкхолдерів, включно з інвесторами, кредиторами та державними органами.

3.3. Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємств

У сучасних бізнес-умовах, що характеризуються високою конкуренцією та швидкими змінами в ринкових середовищах, підприємства стикаються із необхідністю ефективного управління фінансовими результатами. Фінансові результати є основним показником діяльності підприємства, який впливає на прийняття управлінських рішень, формування інвестиційної політики, а також на здатність залучати фінансування. Важливу роль у цьому процесі відіграє аналітичне забезпечення, яке дозволяє не лише контролювати, але й прогнозувати фінансові результати.

Аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами — це система аналізу й оцінки фінансових показників діяльності підприємства, яка включає в себе збір, обробку та інтерпретацію інформації для підтримки прийняття рішень. Основними завданнями аналітичного забезпечення є:

- виявлення та аналіз факторів, що впливають на фінансові результати;
- оцінка ефективності використання ресурсів;
- прогнозування фінансових показників на основі різних сценаріїв розвитку;
- формування рекомендацій щодо оптимізації фінансових результатів.

Основними завданнями аналітичної підсистеми обліково-аналітичного забезпечення діяльності торговельних підприємств є:

1. Розробка методичних підходів та моделей для аналізу товарів.
2. Розробка методичних підходів і моделей для аналізу грошових коштів.
3. Розробка методичних підходів і моделей для аналізу розрахунків з покупцями та постачальниками.
4. Планування податкового навантаження на підприємство та його оптимізація.

5. Інтерпретація результатів аналізу.

6. Прогнозування обсягів закупок та реалізації товарів, витрат і надходжень грошових коштів, дебіторської і кредиторської заборгованостей.

7. Налагодження ефективної системи надання знижок покупцям [панас].

Таким чином, можна стверджувати, що для ефективного побудови обліково-аналітичного забезпечення торговельних підприємств необхідно:

1. Визначити об'єкти та суб'єкти в рамках облікової та аналітичної підсистем.
2. Окреслити принципи щодо формування обліково-аналітичної інформації.
3. Сформулювати цілі, спрямовані на ефективне управління підприємством.
4. Розробити або вдосконалити інструментарій облікової та аналітичної підсистеми.

Систематичне формування обліково-аналітичного забезпечення діяльності торговельних підприємств сприятиме підвищенню якості облікової та аналітичної інформації, необхідної для планування та прогнозування їхньої діяльності.

Система аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами складається з кількох ключових компонентів:

1) збір даних – перший етап, на якому здійснюється накопичення фінансової та нефінансової інформації. Сюди входять як внутрішні дані (бухгалтерська звітність, оперативна інформація), так і зовнішні (ринкові дослідження, статистичні дані);

2) обробка інформації – другий етап, який передбачає аналіз отриманих даних із використанням різноманітних методів, таких як порівняльний аналіз, трендовий аналіз, кореляційно-регресійні моделі тощо;

3) інтерпретація результатів – третій етап, на якому аналізується отримана інформація, формуються висновки та рекомендації для управлінського персоналу;

4) впровадження рішень – четвертий етап, який передбачає, що на основі отриманих аналітичних даних керівний склад приймає рішення щодо оптимізації діяльності підприємства.

Отже, проведене дослідження свідчить про те, що ТОВ «АТБ-Маркет» за період 2021–2023 років зазнав значних фінансових змін. У 2022 році підприємство зіткнулося із зниженням доходів та суттєвим збільшенням витрат, що зумовлено зовнішніми факторами, зокрема економічними труднощами, викликаними війною та інфляційними процесами. Проте у 2023 році компанія демонструє значне відновлення, відзначаючись збільшенням доходів і зростанням витрат. Таким чином, можна стверджувати про загальну позитивну динаміку фінансових результатів ТОВ «АТБ-Маркет» за аналізований період, зокрема зростання обсягів продажу, прибутковості, рентабельності активів та показників ліквідності.

Наразі ТОВ «АТБ-Маркет», шукає адаптаційні інструменти, які допоможуть компанії пережити важкі часи та стабільно функціонувати. Завдяки адаптаційним підходам в усіх аспектах — від виробництва до збуту та логістики, від постачання до зберігання — можливо подолати виробничі, ресурсні, технологічні та ринкові обмеження, що стане основою для швидкого відновлення після війни.

Після оцінки фінансових результатів та аналізу запропонованого кейсу стає очевидним, що для досягнення більш високої ефективності управління необхідно вдосконалити обліково-аналітичне забезпечення. Виявлені під час аналізу недоліки та можливості для покращення підкреслюють потребу в розробці нових підходів і впровадженні інноваційних рішень, які дозволять підвищити точність і оперативність фінансового аналізу, а також покращити загальну якість управління фінансовими результатами підприємства.

Розглянемо напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємств, які узагальнено на рис. 3.3.

Запропоновані шляхи сприятимуть підвищенню ефективності обліково-аналітичного забезпечення, що, у свою чергу, допоможе підприємствам досягати кращих фінансових результатів і зміцнювати свою конкурентну позицію на ринку.

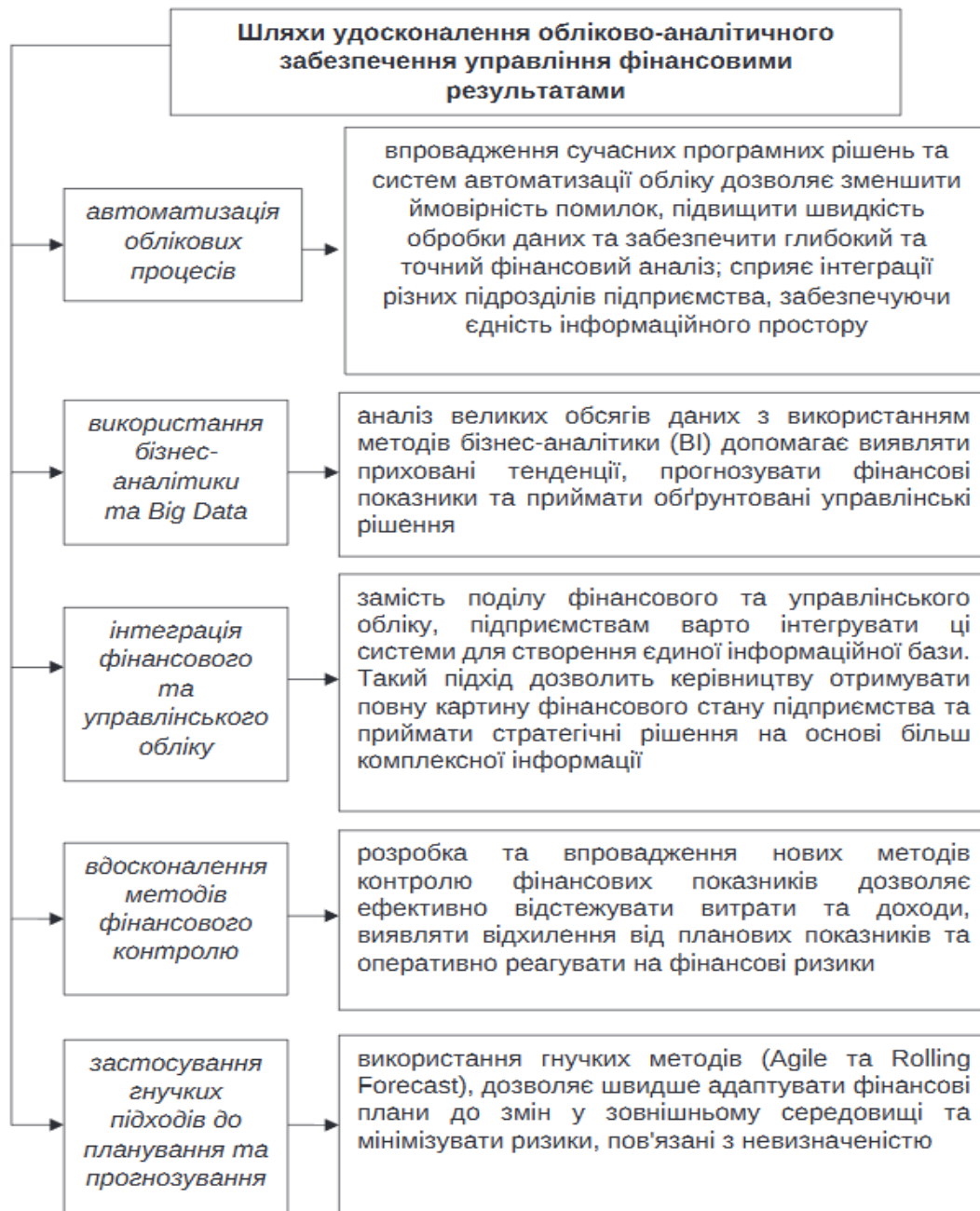

Рис. 3.3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами торговельного підприємства

Джерело: сформовано авторам

Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами є важливим завданням для підприємств, які прагнуть покращити свою конкурентоспроможність та забезпечити стійкість у змінних умовах ринку.

Запровадження сучасних технологій, вдосконалення методів аналізу та підвищення кваліфікації кадрів сприятиме більш ефективному управлінню фінансовими результатами та підвищенню загальної ефективності підприємства. Інвестуючи в аналітичне забезпечення, підприємства зможуть приймати обґрунтовані управлінські рішення та реалізовувати стратегії, що сприяють їхньому успіху.

ВИСНОВКИ

Результатом кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення та формування рекомендацій щодо обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами торговельних підприємств. Це дало змогу обґрунтувати висновки теоретичного та прикладного характеру:

1. Визначено, що фінансові результати є критично важливим елементом облікової системи, їх облік, аналіз та аудит мають суттєвий вплив на прийняття управлінських рішень. З'ясовано, що точне відображення фінансових результатів надає можливість оцінити ефективність діяльності підприємства.

2. Підкреслено роль бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління торговельними підприємствами, що дозволяє забезпечити прозорість фінансових операцій, підвищити ефективність використання ресурсів та сприяє ухваленню обґрунтованих управлінських рішень.

3. Проаналізовано основні особливості господарської діяльності торговельних підприємств, що вказує на необхідність комплексної оцінки їх економічного стану для своєчасного реагування на змінювання в ринку та оптимізації процесів управління.

4. Об'єктом дослідження є ТОВ «АТБ-Маркет», яке входить в склад Корпорації АТБ. Корпорація «АТБ» – об'єднання великих українських підприємств. Підприємства корпорації здійснюють свою діяльність у таких сферах бізнесу, як роздрібна торгівля, управління активами, виробництво й продаж харчових продуктів. Впродовж 2021-2023 рр. чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 21,7% з 2021 по 2023 рік. Це позитивний показник, що свідчить про зростання обсягів реалізації продукції. Загалом, аналіз показує позитивні та негативні тенденції. Компанії потрібно удосконалювати управління витратами та оптимізувати операційну діяльність для досягнення стабільного фінансового результату.

5. Вплив різних факторів на якість прийняття управлінського рішення в ТОВ «АТБ-Маркет» може бути значним і включати такі аспекти: інформаційні, економічні, соціальні, організаційні, політичні, правові, технологічні, екологічні та етичні фактори. Кожен з цих факторів може вплинути на якість управлінського рішення у ТОВ «АТБ-Маркет».

6. Розроблено рекомендації щодо організації та методики облікового процесу формування фінансових результатів на підприємствах, що включає використання сучасних технологій та програмного забезпечення для підвищення точності обліку.

7. Виявлено можливості удосконалення облікового процесу управління фінансовими результатами підприємств через інтеграцію нових методичних підходів та стандартів обліку, що дозволяє зменшити помилки і покращити якість інформації.

8. Розроблено систему аналізу фінансових результатів, яка служить інструментом для підтримки управлінських рішень. Зауважено, що глибокий аналіз фінансової інформації сприяє виявленню основних тенденцій та формуванню стратегій розвитку.

9. Запропоновано моделі системи аудиту фінансових результатів, що враховують специфіку торговельних підприємств. Визначено, що удосконалення цієї системи необхідне для підвищення її ефективності та адаптації до змін в законодавстві і ринкових умовах.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує важливість системного підходу до формування інформаційної бази обліку і аудиту фінансових результатів, що є запорукою стабільності, прозорості та ефективності діяльності торговельних підприємств. Рекомендації, викладені в роботі, можуть бути використані для вдосконалення управлінських практик та підвищення фінансової звітності в галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко Н. О. Умови і чинники якості управлінських рішень на торговельному підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Вип. 4 (21) 2019. С. 137–141.
2. АТБ – підприємства корпорації. URL: https://www.atb.ua/page/business_line.
3. Болтак О. Л. Шляхи вдосконалення системи управління підприємством. URL: <http://nauka.zinet.info/9/boltak.php>
4. Бондар А. І. Сутність та шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 19. С 198–204
5. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. / Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
6. Вяткін П. С. Елементи стратегічного управління інформаційними ресурсами підприємств. *Сталий розвиток економіки. всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2012. Вип. 5. 385 с. С. 101–105.
7. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Гданська Ю. В. Обліково-інформаційне забезпечення механізму управління фінансовими результатами підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Молодий вчений*. 2024. № 5(119). С. 116–122.
8. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Гданська Ю. В. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для підвищення ефективності управління фінансовими результатами. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4471/4410> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-85>
9. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Дем'янишина О. А., Ареп'єва О. В. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. / Житомир : Поліський нац. ун-т, 2024. Ч. I. 360 с.
10. Голубова О. FMCG – це продукти масового споживання (попиту). URL:

<https://apix-drive.com/ua/blog/ecommerce/fmcg>

11. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

12. Єдиний звіт про управління 2021 ТОВ "АТБ-МАРКЕТ" та його дочірньої компанії (група). URL: https://src.zakaz.atbmarket.com/files/company_info/indiv2021.pdf?t=1679907167

13. Закревська Л. М. Сучасні тенденції та перспективи розвитку підприємств лісогосподарських підприємств України. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. Вип. 27. С. 142–146.

14. Зіміна А. В., Дікань Л. В. Особливості аудиту фінансових результатів підприємства. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 28 квітн. 2017 р. Київ. 2017. С. 1007–1011.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

16. Каткова Н.В., Бурлан С.А., Ліснічук О.І. Методичні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. Київ, 2019. №12. С. 112–116.

17. Кокітка М. В. Теоретичні основи аудиту фінансових результатів підприємства. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/12.pdf>

18. Кондратенко Н. О., Новікова М. М., Боровик М. В., Тернова І. А. Специфічні риси принципів та методів оцінки ефективності управлінських рішень на промислових підприємствах України. *Бізнес Інформ*. 2022. №7. С. 210–217.

19. Лищенко М. О. Аналітичний інструментарій визначення основних показників рентабельності. *Економічна аналітика: сучасні тенденції та*

прогностичні можливості. Збірник матеріалів МНПК. Київ : КНЕУ, 2019. С. 181–183.

20. Лігоненко Л. Концептуальні засади економічного управління підприємством. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2013/03/1.pdf>

21. Ліхоносова Г. С. Лазебна І. Р. Організаційні засади обліку та аудиту фінансових результатів підприємств. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/33.pdf

22. Лобачева І.Ф., Романова І.В. Теоретичні основи аудиту фінансового стану підприємства. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* : зб. наук. пр. VII Всеукр. наук.-практ. Інтернет–конф., м. Вінниця, 27 берез. 2019 р. у 2-х ч. Ч. II. Вінниця. 2019. С. 56-61

23. Медуна Б. Удосконалення процесу прийняття управлінських рішень в Україні шляхом забезпечення їх публічності в умовах війни. Демократичне врядування. 2023. Вип. 2 (32). С. 28–41.

24. Москалюк Г. О. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/147040661.pdf>

25. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

26. Парій Л. В., Кубрак А. О. Прийняття управлінських рішень на підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 47. С. 75-78.

27. Пархоменко Л. А., Загороднюк О. В., Малюга Л. М., Фротер О. С. Удосконалення системи прийняття управлінських рішень щодо управління операційними витратами з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/75.pdf

28. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.]. Житомир : Рута, 2019. 212 с.

29. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ М-ва фінансів України від 24 травн. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

30. Райковська І. Т. Модель сучасного стратегічного управління підприємством: зміст і компоненти. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/2126>

31. Седікова І. О., Генш В. Є., Щидовар О. О. Критерії прийняття управлінських рішень в інвестиційних проектах у мінливому середовищі. *Наукові перспективи*. 2022. № 9 (27). С. 270-279.

32. Сисоєва К. Фактори конкурентоспроможності підприємства: підходи і складові. *Економічні науки*. 2010. № 12(73). С. 283–287.

33. Пасенко Н. С. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності торговельних підприємств. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика*. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>.

34. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ М-ва фінансів України від 24 травн. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

35. Податковий кодекс України: Кодекс від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

36. Тараненко І. В., Агеєва А. В. SWOT-аналіз та визначення напрямків удосконалення діяльності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/26_WP_2012/Economics/6_116274.doc.htm

37. Товариство з обмеженою відповідальністю "АТБ-МАРКЕТ". URL: https://clarity-project.info/edr/30487219/finances?current_year=2021

38. Шматковська Тетяна О. До проблематики організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства. URL:

<https://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n25/35.pdf>

39. Шмиголь Н.М. Принципи управління доходами в діяльності організації.
URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2010_6_1/28.pdf.

40. Яркіна Н. М. Управління підприємством як економічна категорія (теоретичні аспекти). *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2014. № 1. С. 130–136.

ДОДАТКИ